

فرهنگ اصطلاحات اصول

با مقدمه

حضرت آية الله العظمى حاج شيخ جعفر سبحانی

تأليف

مجتبی ملکی اصفهانی

مرکزین علمی پژوهش و نشر اسلامی
دانشگاه جامع امام خمینی (ره) اصفهان

سرشناسه:	ملکی اصفهانی، مجتبی، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور:	فرهنگ اصطلاحات اصول/ با مقدمه جعفر سبحانی؛ مؤلف مجتبی ملکی اصفهانی.
وضعیت ویراست:	ویراست ۲.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۵۱۲ص.
شابک:	978-964-195-476-7
وضعیت فهرست نویسی:	فبا
موضوع:	اصول فقه - اصطلاحات و تعبیروها
شناسه افزوده:	سبحانی تیریزی، جعفر، ۱۳۰۸ - مقدمه نویسنده
رده بندی کنگره:	۱۳۹۰ ف ۴۸/۲/۱۴۷ BP
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۳۱۰۳
شماره کتابشناسی ملی:	۲۴۲۱۵۳۲

فرهنگ اصطلاحات اصول

مؤلف: مجتبی ملکی اصفهانی

چاپ اول: ۱۳۹۰ ش / ۱۳۳۲

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۷۹۰۰۰ ریال ● برگان: ۲۰۰۰ نسخه

- آماده سازی: سید محمد جعفری
- صفحه آرایی: سید محسن عمادی مجد
- طراح: سعید مهدوی
- نمونه خوان: جواد حاج حسینی
- کنترل نهایی: هادی عبدالملکی
- ناظر فنی: هادی عبدالملکی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر چاپ: نعمت الله یزدانی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

مراکز پخش:

- قم، میدان شهدا، خیابان حجتیه، فروشگاه مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
تلفکس: ۰۲۵۱۷۷۳۰۵۱۷
- قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه، فروشگاه مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
تلفن: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۰۶ فکس: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۴۶

www.miup.ir, www.eshop.miup.ir
mail: admin@miup.ir, root@miup.ir

سخن ناشر

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا» وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
النَّبِيِّ الْأَمِينِ مُحَمَّدٍ وَآلِ الْهَادَةِ الْمَهْدِيِّينَ وَعُتْرَتِهِ الْمُتَجَبِّينَ وَاللَّعْنَةُ عَلَى أَعْدَاءِ الدِّينِ، إِلَى قِيَامِ
يَوْمِ الدِّينِ.

حوزه کهن علوم اسلامی در زمینه علوم پایه، مانند: فقه، کلام، فلسفه، اخلاق و
علوم ابزاری، مانند: رجال، درایه و حقوق در طول چهارده قرن فرازها و فرودهای
بسیاری داشته است.

با پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، سؤال‌ها و
چالش‌های جدیدی به ویژه در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان اسلامی قرار گرفت
که همه به نوعی برخاسته از مسؤولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که
پایبندی به دین و سنت، در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید.

از این رو مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه
دین، بر اساس سنجه‌های معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و
ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و
مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی،
امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری دام ظلّه العالی می‌باشد.

در این راستا «جامعه المصطفی (ص) العالمية» برای تحقق این رسالت خطیر و در

مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی الله علیه و آله «مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله» را تأسیس کرده است.

اثر حاضر که به همت فاضل گرامی مجتبی ملکی اصفهانی می باشد، تلاشی است در به ثمر رساندن گوشه ای از این اهداف متعالیه.

در پایان لازم می دانیم از همه عزیزانی که در مسیر نشر این کتاب سهمی داشته اند تقدیر و تشکر نموده و تمامی ارباب فضل و معرفت را به یاری خواننده تا ما را از نظریات سازنده خویش بهره مند سازند.

مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

www.ketab.ir

فهرست

۲۱		مقدمه
۲۱		کاربرد اصطلاح در علوم
۲۲		اصطلاحات علم اصول
۲۴		پیش گفتار
۳۹		اجتهاد تجزئی
۳۹		اجتهاد خاص
۳۹		اجتهاد عام
۴۰		اجزاء در اصول با کشف خلاف ظنی
۴۱		اجزاء در اصول با کشف خلاف قطعی
۴۲		اجزاء در امارات با کشف خلاف ظنی
۴۲		اجزاء در امارات با کشف خلاف قطعی
۴۲		اجزاء در تبدل قطع
۴۲		اجزاء
۴۴		اجزای مأموریه امر واقعی ثانوی
۴۵		اجتماع
۴۷		اجتماع بسیط
۴۸		اجتماع تشریفی
۴۸		اجتماع حدسی
۴۸		اجتماع دخولی
۴۹		اجتماع سکوتی
۲۶		اباحه
۲۶		اباحه اخص
۲۶		اباحه اضطراری
۲۷		اباحه اعم
۲۷		اباحه اقتضایی
۲۷		اباحه شرعی
۲۷		اباحه ظاهری
۲۸		اباحه عقلی
۲۸		اباحه غیر اقتضایی
۲۸		اباحه واقعی
۲۸		ابتلا و عدم ابتلا
۳۱		اتصال زمان شک به زمان یقین
۳۱		اثبات و ثبوت
۳۲		اثر شرعی
۳۲		اجتماع امر و نهی
۳۴		اجتهاد
۳۹		اجتهاد بالقوه

۴۹.....	اجماع عملی.....	۶۷.....	ارتکاز مشرعه.....
۵۰.....	اجماع کشفی.....	۶۷.....	استثنا.....
۵۰.....	اجماع لئی.....	۶۸.....	استحباب.....
۵۰.....	اجماع لفظی.....	۶۸.....	استحسان.....
۵۱.....	اجماع محصل.....	۷۰.....	استصحاب.....
۵۱.....	اجماع مدرکی.....	۷۴.....	استصحاب استقبالی.....
۵۱.....	اجماع مرکب.....	۷۵.....	استصحاب تعلیقی.....
۵۲.....	اجماع مستند.....	۷۵.....	استصحاب تنجیزی.....
۵۲.....	اجماع منقول.....	۷۶.....	استصحاب جزئی.....
۵۲.....	اجمال.....	۷۶.....	استصحاب حال شرع.....
۵۳.....	اجمال مخصّص لئی.....	۷۶.....	استصحاب حال عقل.....
۵۴.....	اجمال مخصّص لفظی.....	۷۷.....	استصحاب حکم تکلیفی.....
۵۴.....	اجمال نصّ.....	۷۷.....	استصحاب حکم مخصّص در عموم زمانی.....
۵۵.....	احترازی بودن قیاس.....	۷۸.....	استصحاب حکم وضعی.....
۵۶.....	احتمال و محتمل.....	۷۸.....	استصحاب حکمی.....
۵۶.....	احتیاط.....	۷۸.....	استصحاب در اطراف علم اجمالی.....
۵۷.....	احتیاط در امور تعبدی.....	۷۸.....	استصحاب در امور تدریجی.....
۵۸.....	احتیاط شرعی.....	۷۹.....	استصحاب در زمان.....
۵۸.....	احتیاط عقلی.....	۷۹.....	استصحاب در زمانیات.....
۶۰.....	احتیاط قبل از فحص.....	۷۹.....	استصحاب در شبهه حکمی.....
۶۰.....	اخبارین.....	۸۰.....	استصحاب در شبهه موضوعی.....
۶۲.....	اختیار.....	۸۰.....	استصحاب سببی.....
۶۳.....	ادله احکام.....	۸۱.....	استصحاب سخت‌تر از مانع.....
۶۳.....	اراده.....	۸۲.....	استصحاب عدمی.....
۶۴.....	اراده استعمالی.....	۸۲.....	استصحاب قهقرایی.....
۶۵.....	اراده استقبالی.....	۸۲.....	استصحاب کلی.....
۶۵.....	اراده الهی.....	۸۴.....	استصحاب مسببی.....
۶۵.....	اراده انشایی.....	۸۴.....	استصحاب موضوعی.....
۶۵.....	اراده تشریعی.....	۸۴.....	استصحاب وجودی.....
۶۵.....	اراده تفهیمی.....	۸۵.....	استصلاح.....
۶۵.....	اراده تکوینی.....	۸۵.....	استعمال.....
۶۶.....	اراده جدی.....	۸۵.....	استعمال حقیقی.....
۶۶.....	اراده حقیقی.....	۸۶.....	استعمال لفظ در بیش از یک معنی.....
۶۶.....	اراده فعلی.....	۸۶.....	استعمال مجازی.....

۱۰۶.....	اصل عدم ترکیه.....	۸۶.....	استلزامات عقلی.....
۱۰۷.....	اصل عدم تقدیر.....	۸۷.....	استنباط.....
۱۰۷.....	اصل عدم فرینه.....	۸۷.....	اسم جنس.....
۱۰۸.....	اصل عدم نقل.....	۸۷.....	اشتراک.....
۱۰۸.....	اصل عقلی.....	۸۸.....	اشتراک لفظی.....
۱۰۸.....	اصل عملی.....	۸۸.....	اشتراک معنوی.....
۱۱۰.....	اصل عموم.....	۸۹.....	اصل.....
۱۱۱.....	اصل غیر تنزیلی.....	۸۹.....	اصل اباحه.....
۱۱۱.....	اصل غیر مثبت.....	۹۱.....	اصل اباحه شرعی.....
۱۱۱.....	اصل غیر محرز.....	۹۱.....	اصل اباحه عقلی.....
۱۱۱.....	اصل لفظی.....	۹۱.....	اصل اجتهادی.....
۱۱۲.....	اصل مثبت.....	۹۱.....	اصل احتیاط.....
۱۱۵.....	اصل محرز.....	۹۲.....	اصل اشتغال.....
۱۱۵.....	اصل موضوعی.....	۹۲.....	اصل اطلاق.....
۱۱۵.....	اصل نفی.....	۹۳.....	اصل برائت.....
۱۱۶.....	اصل وقف.....	۹۳.....	اصل تأخر حادث.....
۱۱۶.....	اصول فقاهتی.....	۹۴.....	اصل تخییر.....
۱۱۶.....	اصول فقه.....	۹۴.....	اصل تطابق.....
۱۱۸.....	اصول مؤمنه.....	۹۷.....	اصل تعیین.....
۱۱۹.....	اضطراب.....	۹۷.....	اصل تنزیلی.....
۱۱۹.....	اطراء.....	۹۷.....	اصل ثبات.....
۱۲۰.....	اطلاق.....	۹۸.....	اصل حسن.....
۱۲۳.....	اطلاق بدلی.....	۹۹.....	اصل حظر.....
۱۲۳.....	اطلاق شمولی.....	۱۰۰.....	اصل حقیقت.....
۱۲۴.....	اطمینان.....	۱۰۰.....	اصل حلیت.....
۱۲۴.....	اعتبار.....	۱۰۰.....	اصل شرعی.....
۱۲۷.....	اقتضا.....	۱۰۰.....	اصل صحت.....
۱۲۷.....	اقل و اکثر.....	۱۰۲.....	اصل طهارت.....
۱۲۹.....	اقل و اکثر ارتباطی.....	۱۰۳.....	اصل ظهور.....
۱۲۹.....	اقل و اکثر استقلالی.....	۱۰۴.....	اصل عدم.....
۱۲۹.....	اماره.....	۱۰۴.....	اصل عدم استخدام.....
۱۳۰.....	اماره حکمی.....	۱۰۶.....	اصل عدم اشتراک.....
۱۳۰.....	اماره موضوعی.....	۱۰۶.....	اصل عدم اضمار.....
۱۳۰.....	امثال.....	۱۰۶.....	اصل عدم اعتبار ظن.....

۱۴۸.....انحلال حکم وضعی	۱۳۱.....امثال احتمالی
۱۴۸.....انحلال حکمی	۱۳۱.....امثال ظنی
۱۴۸.....انسداد	۱۳۲.....امثال علمی اجمالی
۱۵۰.....انسداد حکومتی	۱۳۲.....امثال علمی تفصیلی
۱۵۱.....انسداد صغیر	۱۳۲.....امتناع
۱۵۱.....انسداد کبیر	۱۳۳.....امر
۱۵۱.....انسداد کشفی	۱۳۶.....امر ارشادی
۱۵۱.....انسدادی	۱۳۷.....امر بعد از خطر
۱۵۱.....انصراف	۱۳۷.....امر به امر
۱۵۲.....انفتاح	۱۳۸.....امر به شیء مقتضی نهی از ضد آن هست یا خیر؟
۱۵۲.....انفتاحی	۱۴۰.....امر تخییری
۱۵۲.....انقلاب نسبت	۱۴۰.....امر تعبدی
۱۵۳.....انقیاد	۱۴۰.....امر تعیینی
۱۵۳.....ایجاب	۱۴۱.....امر توصلی
۱۵۴.....بالجمله و فی الجمله	۱۴۱.....امر ثانوی اضطراری
۱۵۴.....برائت	۱۴۱.....امر ثانوی ظاهری
۱۵۴.....برائت اصلی	۱۴۱.....امر عینی
۱۵۴.....برائت شرعی	۱۴۱.....امر غیری
۱۵۶.....برائت عقلی	۱۴۱.....امر کفایی
۱۵۷.....برهان	۱۴۱.....امر مولوی
۱۵۹.....برهان لفظی	۱۴۲.....امر نفسی
۱۵۹.....برهان لئی	۱۴۲.....امر واقعی
۱۵۹.....بسیط بودن مشتق	۱۴۲.....امکان
۱۵۹.....بنای عقلا	۱۴۴.....امکان اخص
۱۶۰.....تأخیر بیان از وقت حاجت	۱۴۵.....امکان استعدادی
۱۶۰.....تأخیر بیان از وقت خطاب	۱۴۵.....امکان استقبالی
۱۶۱.....تبادر	۱۴۵.....امکان تعبد به ظن
۱۶۱.....تجری	۱۴۵.....امکان خاص
۱۶۳.....تجزی	۱۴۵.....امکان عام
۱۶۳.....تحقیق مناط	۱۴۵.....امکان وقوعی
۱۶۴.....تخریج مناط	۱۴۵.....انحلال
۱۶۴.....تخصص	۱۴۸.....انحلال تعبدی
۱۶۵.....تخصیص	۱۴۸.....انحلال حقیقی
۱۶۵.....تخطئه	۱۴۸.....انحلال حکم تکلیفی

تکثیر	۱۶۸
تکثیر بین اقل و اکثر	۱۶۸
تکلیف	۲۰۳
تخیر شرعی	۱۶۹
تمثیل	۲۰۳
تناقض	۲۰۳
تخیر عقلی	۱۶۹
تنجیز و تعذیر	۲۰۳
تخیر فقهی و اصولی	۱۷۰
تنجیز و تعلیق	۲۰۴
تداخل اسباب و مسببات	۱۷۰
تنقیح مناط	۲۰۴
تراجیح	۱۷۲
تواتر	۲۰۵
تراخی	۱۷۲
تواتر اجمالی	۲۰۶
ترادف	۱۷۳
تواتر لفظی	۲۰۶
ترتب	۱۷۳
تواتر معنوی	۲۰۶
ترجیح بلا مرجح	۱۷۷
توصلی	۲۰۷
ترک استفصال	۱۷۸
جامع انتزاعی	۲۰۷
ترک استکشاف	۱۷۹
جامع ذاتی	۲۰۷
تراحم	۱۷۹
جامع عرضی	۲۰۷
تراحم در مستحبات	۱۸۱
جبر	۲۰۸
تسامح در ادله سنن	۱۸۲
جزء	۲۰۸
تسلسل	۱۸۱
جزء خارجی	۲۰۸
تشریع	۱۸۴
جزء ذهنی	۲۰۸
تشریع عملی	۱۸۴
جعل	۲۰۹
تصویب	۱۸۴
جعل مرجح	۲۰۹
تصویب اشعری	۱۸۴
جمع تبرعی	۲۰۹
تصویب معتزلی	۱۸۴
جمع دلالتی	۲۰۹
تضاد	۱۸۵
جمع عرفی	۲۰۹
تعادل و ترجیح	۱۸۵
جمع محمولی	۲۱۰
تعارض	۱۸۵
جمع مقبول	۲۱۰
تعلیدی	۱۹۰
جمع موضوعی	۲۱۰
تعدد مطلوب	۱۹۲
الجمع مهما أمکن اولی من الطرح	۲۱۰
تعلق حکم بر وصف مشعر علیت است؟	۱۹۲
حافظ و مبیح	۲۱۳
تعین و تعینی	۱۹۲
حجت	۲۱۳
تقابل بین اطلاق و تقید	۱۹۳
حجت اصولی	۲۱۴
تقلید	۱۹۳
حجت ذاتی	۲۱۴
تقیه	۲۰۲
حدیث	۲۱۵
تقیه مداراتی	۲۰۲
حرمت	۲۱۵
تقیید	۲۰۲

۲۴۱.....	حمل شایع صناعی	۲۱۵.....	حرمت ذاتی
۲۴۲.....	حیثیت اطلاقیه	۲۱۶.....	حرمت عرضی
۲۴۲.....	حیثیت تعلیلیه	۲۱۶.....	حسن و قبح عقلی
۲۴۳.....	حیثیت تقیدیه	۲۲۴.....	حقیقت شرعیه
۲۴۳.....	خاص	۲۲۵.....	حقیقت مشترعه
۲۴۳.....	خبر	۲۲۵.....	حقیقت و مجاز
۲۴۹.....	خبر حدسی	۲۲۸.....	حکم ۳۱۳
۲۴۹.....	خبر حسن	۲۳۴.....	حکم ارشادی
۲۴۹.....	خبر حسی	۲۳۴.....	حکم اقتضایی
۲۴۹.....	خبر صحیح	۲۳۴.....	حکم امضایی
۲۴۹.....	خبر ضعیف	۲۳۵.....	حکم انشایی
۲۴۹.....	خبر عزیز	۲۳۵.....	حکم اولی
۲۵۰.....	خبر غریب	۲۳۵.....	حکم تأسیسی
۲۵۰.....	خبر متواتر	۲۳۵.....	حکم تکلیفی
۲۵۰.....	خبر متواتر اجمالی	۲۳۵.....	حکم تنجیزی
۲۵۰.....	خبر متواتر لفظی	۲۳۵.....	حکم ثانوی
۲۵۰.....	خبر متواتر معنوی	۲۳۶.....	حکم شأنی
۲۵۰.....	خبر مستفیض	۲۳۶.....	حکم شرعی
۲۵۰.....	خبر موثق	۲۳۶.....	حکم ظاهری
۲۵۰.....	خبر وثوق	۲۳۶.....	حکم عدمی
۲۵۱.....	خبر راجح	۲۳۶.....	حکم فعلی
۲۵۱.....	خرق اجماع	۲۳۷.....	حکم مقابل فتوی
۲۵۱.....	خطاب‌های شفاهی	۲۳۷.....	حکم مولوی
۲۵۱.....	دفع مفسده مقدم بر جلب منفعت	۲۳۷.....	حکم واقعی اولی
۲۵۲.....	دلالت	۲۳۷.....	حکم واقعی ثانوی
۲۵۲.....	دلالت استعمالی	۲۳۷.....	حکم وضعی
۲۵۳.....	دلالت اشاره	۲۳۷.....	حکمت
۲۵۳.....	دلالت اقتضا	۲۳۸.....	حکمت الهی
۲۵۴.....	دلالت التزامی	۲۳۸.....	حکومت
۲۵۴.....	دلالت اتنی	۲۴۰.....	حکومت ظاهری
۲۵۴.....	دلالت ایماء	۲۴۰.....	حکومت عرفی
۲۵۴.....	دلالت ترک	۲۴۱.....	حکومت واقعی
۲۵۴.....	دلالت تصدیقی	۲۴۱.....	حمل
۲۵۵.....	دلالت تصویری	۲۴۱.....	حمل ذاتی اولی

دوران امر بین تخصیص و نسخ ۲۶۳	دلالت تضمینی ۲۵۵
دوران امر بین جزئیت، شرطیت و مانعیت ۲۶۳	دلالت تفهیمی ۲۵۵
دوران امر بین متباینین ۲۶۴	دلالت تقریر ۲۵۵
دوران امر بین محذورین ۲۶۴	دلالت تنبیه ۲۵۶
دون اثباطه خرط القتاد ۲۶۴	دلالت جدی ۲۵۶
ذات ۲۶۴	دلالت سکوت ۲۵۶
ذاتی و عرضی ۲۶۵	دلالت طبعی ۲۵۶
ذهن ۲۶۶	دلالت عقلی ۲۵۷
رافع و مانع ۲۶۶	دلالت فعل ۲۵۷
رای ۲۶۷	دلالت قول ۲۵۸
رخصت و عزیمت ۲۶۷	دلالت لمی ۲۵۸
رفع و دفع ۲۶۹	دلالت مطابقی ۲۵۸
سبب ۲۶۹	دلالت مفهوم ۲۵۹
سببیت و طریقت ۲۷۰	دلالت منطوق ۲۵۹
سبر و تقسیم ۲۷۱	دلالت وضعی ۲۵۹
سد ذرایع و فتح ذرایع ۲۷۲	دلیل ۲۵۹
سنت ۲۷۴	دلیل اجتهادی ۲۶۰
سنة ۲۷۸	دلیل الخطاب ۲۶۰
سیره عقلا ۲۷۸	دلیل امضایی ۲۶۰
سیره شریعه ۲۷۸	دلیل انسداد ۲۶۱
شبهه ۲۷۹	دلیل اثنی ۲۶۱
شبهه ابن قبه ۲۷۹	دلیل تأسیسی ۲۶۱
شبهه بدوی ۲۷۹	دلیل شرعی ۲۶۱
شبهه تحریمی ۲۸۰	دلیل عقلی ۲۶۱
شبهه حکمی ۲۸۰	دلیل فقهاتی ۲۶۱
شبهه غیر محصور ۲۸۱	دلیل لئی ۲۶۱
شبهه کعبی ۲۸۱	دلیل لفظی ۲۶۲
شبهه محصور ۲۸۲	دلیل لمی ۲۶۲
شبهه مصداقی ۲۸۲	دلیل محرز ۲۶۲
شبهه مفهومی ۲۸۲	دلیل نقلی ۲۶۲
شبهه مقرون به علم اجمالی ۲۸۲	دوام نسبت ۲۶۲
شبهه موضوعی ۲۸۳	دور ۲۶۲
شبهه وجوبی ۲۸۳	دوران امر بین اقل و اکثر ارتباطی ۲۶۳
شرایط جعل و مجعول ۲۸۳	دوران امر بین اقل و اکثر استقلالی ۲۶۳

۲۹۷.....	طریقیت	۲۸۳.....	شرط
۲۹۷.....	طلب و اراده	۲۸۴.....	شرط اتصاف
۲۹۷.....	ظاهر	۲۸۴.....	شرط ترتب
۳۰۰.....	ظن	۲۸۴.....	شرط متقدم، متأخر و مقارن
۳۰۱.....	ظن اطمینانی	۲۸۵.....	شرع
۳۰۱.....	ظن خاص	۲۸۵.....	شک
۳۰۲.....	ظن شخصی	۲۸۵.....	شک بین جزئیت و مانعیت
۳۰۲.....	ظن طریقی	۲۸۶.....	شک در تحقق سبب
۳۰۲.....	ظن غالب	۲۸۶.....	شک در تکلیف
۳۰۲.....	ظن قوی	۲۸۶.....	شک در حجیت
۳۰۲.....	ظن مانع	۲۸۶.....	شک در رافع
۳۰۲.....	ظن متأخر به علم	۲۸۷.....	شک در محصل
۳۰۲.....	ظن مطلق	۲۸۷.....	شک در مقتضی
۳۰۲.....	ظن ممنوع	۲۸۷.....	شک در مکلف
۳۰۳.....	ظن موضوعی	۲۸۷.....	شک ساری
۳۰۳.....	ظن نوعی	۲۸۸.....	شک سببی
۳۰۳.....	ظنی الدلالات	۲۸۸.....	شک طاری
۳۰۳.....	ظواهر الفاظ	۲۸۸.....	شک مسببی
۳۰۴.....	ظهور	۲۸۹.....	شمول احکام نسبت به جاهل
۳۰۴.....	ظهور اطمینانی	۲۸۹.....	شهرت
۳۰۴.....	ظهور تصدیقی	۲۸۹.....	شهرت روایی
۳۰۵.....	ظهور تصویری	۲۹۰.....	شهرت عملی
۳۰۵.....	ظهور تضمینی	۲۹۰.....	شهرت فتوایی
۳۰۵.....	ظهور ذاتی	۲۹۰.....	صحت حمل
۳۰۵.....	ظهور موضوعی	۲۹۱.....	صحت و فساد
۳۰۵.....	عام استغراقی	۲۹۱.....	صحیح و اعم
۳۰۵.....	عام اصولی	۲۹۵.....	صحیح و فاسد
۳۰۶.....	عام افرادی	۲۹۵.....	صدق در قضایای حملی
۳۰۶.....	عام بدلی	۲۹۶.....	صدق در قضایای شرطی
۳۰۶.....	عام مجموعی	۲۹۶.....	ضد
۳۰۶.....	عام و خاص	۲۹۷.....	ضد خاص
۳۱۰.....	عام و خاص من وجه	۲۹۷.....	ضد عام
۳۱۰.....	عدالت	۲۹۷.....	ضرر و ضرار
۳۱۱.....	عدم ابتلا	۲۹۷.....	طریقه عقلا

۳۱۱	عدم ازلی	۳۳۲	علم تفصیلی
۳۱۲	عدم أطراد	۳۳۲	علم فقه
۳۱۲	عدم الدلیل دلیل العدم	۳۳۲	عموم
۳۱۳	عدم القول بالفصل	۳۳۲	عموم استغراقی
۳۱۴	عدم صحّت حمل	۳۳۳	عموم بدلی
۳۱۴	عدم صحّت سلب	۳۳۳	عموم زمانی
۳۱۴	عدم محمولی	۳۳۳	عموم سیاقی
۳۱۴	عدم و ملکه	۳۳۳	عموم فوقانی
۳۱۵	عدم وصفی	۳۳۴	عموم مجموعی
۳۱۵	عرض	۳۳۴	عموم و خصوص
۳۱۵	عرض ذاتی	۳۳۴	عموم و خصوص مطلق
۳۱۵	عرض غریب	۳۳۴	عموم و خصوص من وجه
۳۱۵	عرض و عرضی	۳۳۴	غایت
۳۱۶	غرف	۳۳۵	غلبه
۳۱۹	عرف خاص	۳۳۵	غیر مستقلات عقلی
۳۲۰	عرف صحیح	۳۳۵	فتح ذرایع
۳۲۰	عرف عام	۳۳۵	فحوی الخطاب
۳۲۰	عرف عملی	۳۳۶	فصل
۳۲۰	عرف فاسد	۳۳۶	فصل
۳۲۰	عرف قولی	۳۳۷	فقیه
۳۲۱	عزیمت	۳۳۷	فور و تراخی
۳۲۱	عصمت	۳۳۸	فی الجملة
۳۲۱	عصیان	۳۳۸	قاصر
۳۲۲	عقل	۳۳۹	قاطع و مانع
۳۲۵	عقل عملی	۳۴۰	قاعده
۳۲۵	عقل نظری	۳۴۱	قاعده استصحاب
۳۲۵	عقلیات غیر مستقل	۳۴۱	قاعده استطاعت
۳۲۵	عقلیات مستقل	۳۴۲	قاعده اشتغال
۳۲۵	علّت	۳۴۲	قاعده اصولی
۳۲۸	علّت و حکمت	۳۴۲	قاعده الجمع مهما امکن اولی من الطرح
۳۲۹	علم	۳۴۲	قاعده تجاوز و فراغ
۳۳۱	علم اجمالی	۳۴۶	قاعده تحسین و تقییح عقلی
۳۳۲	علم اجمالی در تدریجیات	۳۴۶	قاعده ترجیح بلا مرجح
۳۳۲	علم اصول فقه	۳۴۶	قاعده تسامح در ادله سنن

۳۸۴.....	قرینه مقالیه.....	۳۴۷.....	قاعده تعیین.....
۳۸۴.....	قرینه منفصل.....	۳۴۷.....	قاعده تقیه.....
۳۸۴.....	قصد وجه.....	۳۵۲.....	قاعده دفع ضرر محتمل.....
۳۸۵.....	قضیه.....	۳۵۳.....	قاعده سخت.....
۳۸۵.....	قضیه حقیقه.....	۳۵۳.....	قاعده طهارت.....
۳۸۵.....	قضیه خارجیه.....	۳۵۳.....	قاعده فراغ.....
۳۸۵.....	قطع.....	۳۵۳.....	قاعده فقهی.....
۳۹۱.....	قطع اجمالی.....	۳۵۳.....	قاعده قبح عقاب بلا بیان.....
۳۹۱.....	قطع تعبدی.....	۳۵۴.....	قاعده فرعه.....
۳۹۱.....	قطع تفصیلی.....	۳۵۶.....	قاعده لاضرر و لاضرار.....
۳۹۱.....	قطع شخصی.....	۳۶۱.....	قاعده لطف.....
۳۹۲.....	قطع طریقی.....	۳۶۳.....	قاعده ما لایدرک کله لایترک کله.....
۳۹۲.....	قطع عرفی.....	۳۶۳.....	قاعده مقتضی و الع.....
۳۹۲.....	قطع قطاع.....	۳۶۴.....	قاعده ملازمه.....
۳۹۲.....	قطع موضوعی.....	۳۶۶.....	قاعده میسور.....
۳۹۲.....	قطع موضوعی طریقی.....	۳۶۷.....	قاعده نفی عسر و حرج.....
۳۹۳.....	قطع موضوعی وصفی.....	۳۷۱.....	قاعده بد.....
۳۹۳.....	قطع نوعی.....	۳۷۱.....	قاعده یقین.....
۳۹۳.....	قانع واقعی.....	۳۷۶.....	قُبَح تأخیر بیان از وقت حاجت.....
۳۹۴.....	جعل الضرر و ظنی الدلالات.....	۳۷۶.....	قُبَح عقاب بلا بیان.....
۳۹۴.....	قلب.....	۳۷۶.....	قیح فعلی و قیح فاعلی.....
۳۹۵.....	القول بعدم اتصال.....	۳۷۷.....	قدر متیقن در مقام تخاطب.....
۳۹۵.....	قول لغوی.....	۳۷۷.....	قدرت تکوینی به معنی اعم.....
۳۹۷.....	قیاس.....	۳۷۸.....	قدماء.....
۴۰۰.....	قیاس اخاله.....	۳۷۸.....	قرآن.....
۴۰۰.....	قیاس ادنی.....	۳۸۲.....	قرینه.....
۴۰۱.....	قیاس اصولی.....	۳۸۲.....	قرینه حالیه.....
۴۰۱.....	قیاس اولویت.....	۳۸۳.....	قرینه حکمت.....
۴۰۱.....	قیاس جلی.....	۳۸۳.....	قرینه عرفی.....
۴۰۱.....	قیاس خفی.....	۳۸۳.....	قرینه عقلی.....
۴۰۲.....	قیاس شبه.....	۳۸۳.....	قرینه غیر لفظی.....
۴۰۲.....	قیاس علت.....	۳۸۳.....	قرینه لئی.....
۴۰۲.....	قیاس مستنبط العلة.....	۳۸۳.....	قرینه لفظی.....
۴۰۲.....	قیاس مصرح العلة.....	۳۸۴.....	قرینه متصل.....

۴۱۷	مانع	۴۰۲	قیاس منصوص العلة
۴۱۷	مانع شرعی	۴۰۲	قیام اصول مقام قطع
۴۱۷	ماهیت	۴۰۳	قیام اماره مقام قطع طریق
۴۱۷	ماهیت لا به شرط قسمی	۴۰۳	قیام اماره مقام قطع موضوعی صفتی
۴۱۸	ماهیت لا به شرط مقسمی	۴۰۳	قیام اماره مقام قطع موضوعی ضریقی
۴۱۸	ماهیت مجرده	۴۰۳	کان نامّه و ناقصه
۴۱۸	ماهیت مخلوطه	۴۰۴	کُتب اربعه
۴۱۸	ماهیت مطلقه	۴۰۵	کراهت
۴۱۸	ماهیت مهمله	۴۰۵	کشف
۴۱۹	مبادی	۴۰۷	کشف استدادی
۴۱۹	مبادی احکامیه	۴۰۷	کُفر
۴۱۹	مبادی تصدیقیه	۴۰۷	کلّ
۴۱۹	مبادی تصویریّه	۴۰۸	کلام
۴۱۹	مبادی عالیّه	۴۰۸	کلّما حکم به الشیء حکم به العقل
۴۲۰	مُبهم	۴۰۸	کلّما حکم به العقل حکم به الشیء
۴۲۰	مُبیح	۴۰۸	کلّی
۴۲۰	متأخّر متأخّرين	۴۰۹	کلّی طبعی
۴۲۰	متأخّرين	۴۰۹	کلّی عقلی
۴۲۰	متجزئ	۴۰۹	کلّی منطقی
۴۲۱	متجزئ	۴۱۰	کلیات خمس
۴۲۱	مترادف	۴۱۱	کُفّر
۴۲۱	متشابه	۴۱۱	کنایه
۴۲۱	متشرعه	۴۱۲	کون
۴۲۲	متعلّق احکام	۴۱۲	کیف
۴۲۲	متواتر	۴۱۳	لاضرر و لا ضرار
۴۲۳	مثبتات اماره و اصل	۴۱۳	لائی نفی جنس
۴۲۳	مجارى اصول	۴۱۴	لُبّ
۴۲۳	مجاز	۴۱۴	لحن الخطاب
۴۲۴	مجاز به زیاده و نقصان	۴۱۴	لزوم بین و غیر بین
۴۲۴	مجاز عقلی	۴۱۵	لطف
۴۲۵	مجاز لغوی	۴۱۵	لغت
۴۲۵	مجاز مشهور	۴۱۵	لمی
۴۲۶	مجمّل و مفصّل	۴۱۶	لوازم ذاتی
۴۲۶	مجهول	۴۱۶	ماده

۴۴۵.....	مصلحت سلوکیه	۴۲۷.....	محکم
۴۴۶.....	مصوره	۴۲۷.....	محمول بالضمیمه
۴۴۶.....	مضیق	۴۲۸.....	مخالفت احتمالی عملی
۴۴۶.....	مطلق	۴۲۸.....	مخالفت قطعی التزامی
۴۴۷.....	مظنونات	۴۲۸.....	مخالفت قطعی عملی
۴۴۷.....	معقولات اولیه	۴۲۹.....	مخصّص
۴۴۷.....	معقولات ثانویه	۴۳۰.....	مخصّص ظنی الدلالات
۴۴۸.....	معلّق	۴۳۰.....	مخصّص عقلی
۴۴۸.....	مفاهیم اعتباری	۴۳۰.....	مخصّص قطعی الدلالات
۴۴۸.....	مفاهیم انتزاعی	۴۳۱.....	مخصّص لئی
۴۴۸.....	مفاهیم حقیقی	۴۳۲.....	مخصّص لفظی
۴۴۸.....	مفهوم	۴۳۲.....	مخصّص مبین
۴۵۱.....	مفهوم استثناء	۴۳۲.....	مخصّص متصل
۴۵۱.....	مفهوم حصر	۴۳۲.....	مخصّص متصل لئی
۴۵۲.....	مفهوم شرط	۴۳۳.....	مخصّص متصل لفظی
۴۵۳.....	مفهوم عدد	۴۳۳.....	مخصّص مجمل
۴۵۳.....	مفهوم غایت	۴۳۳.....	مخصّص منفصل
۴۵۵.....	مفهوم لقب	۴۳۴.....	مخصّص منفصل لئی
۴۵۶.....	مفهوم مخالف	۴۳۵.....	مخصّص منفصل لفظی
۴۵۶.....	مفهوم مرادف	۴۳۵.....	مخطئه
۴۵۶.....	مفهوم مرادف	۴۳۵.....	مراتب حکم
۴۵۶.....	مفهوم وصف	۴۳۶.....	مُرجّح
۴۵۷.....	مقتضی	۴۳۶.....	مرّه و تکرار
۴۵۷.....	مقدمات تولیدیه	۴۳۷.....	مسئله اصولی
۴۵۷.....	مقدمات حکمت	۴۳۷.....	مسئله فقهی
۴۵۹.....	مقدمات دلیل انسداد	۴۳۷.....	مستحب
۴۵۹.....	مقدمه	۴۳۷.....	مستقلّات عقلیه
۴۶۰.....	مقدمه حرام	۴۳۸.....	مستقطات تکلیف
۴۶۱.....	مقدمه خارجی	۴۳۸.....	مسلمات
۴۶۲.....	مقدمه داخلی	۴۳۹.....	مشترک
۴۶۲.....	مقدمه سبب	۴۳۹.....	مشهور
۴۶۲.....	مقدمه شرط	۴۴۰.....	مشهورات
۴۶۳.....	مقدمه شرعی	۴۴۰.....	مصالح مرسله
۴۶۳.....	مقدمه صحت	۴۴۴.....	مصلحت

۴۷۸	نسخ	۴۶۴	مقدمه عادی
۴۸۰	نسخ وجوب	۴۶۴	مقدمه عبادی
۴۸۱	نص	۴۶۵	مقدمه عدم مانع
۴۸۱	نص اهل لغت	۴۶۵	مقدمه عقلی
۴۸۲	نظر	۴۶۶	مقدمه علم
۴۸۳	نعت	۴۶۶	مقدمه غیر موصل
۴۸۳	نفس الامر	۴۶۶	مقدمه متأخر
۴۸۴	نقل	۴۶۷	مقدمه متقدم
۴۸۴	نهی حکم به لسان موضوع	۴۶۷	مقدمه معد
۴۸۵	نهی	۴۶۷	مقدمه مفوته
۴۸۷	نهی ارشادی	۴۶۸	مقدمه مقارن
۴۸۸	نهی تحریمی	۴۶۸	مقدمه موصل
۴۸۸	نهی تنزیهی	۴۶۹	مقدمه واجب
۴۸۸	نهی در عبادت	۴۷۱	مقدمه وجوب
۴۸۸	نهی در معامله	۴۷۱	مقدمه وجود
۴۸۹	نهی غیری	۴۷۱	مقرر
۴۸۹	نهی نفسی	۴۷۲	مقید
۴۸۹	واجب	۴۷۲	ملازمه بین حکم شرع و عقل
۴۹۰	واجب اصلی	۴۷۲	ملاک اقتضایی
۴۹۰	واجب ثانوی	۴۷۲	ملاکات احکام
۴۹۰	واجب تحبی	۴۷۳	ملکه
۴۹۱	واجب تعبدی	۴۷۳	مناسب
۴۹۱	واجب تعیینی	۴۷۳	مناط
۴۹۱	واجب توصلی	۴۷۳	منجز
۴۹۲	واجب عینی	۴۷۴	منصوص العله
۴۹۲	واجب غیری	۴۷۴	منطوق
۴۹۲	واجب کفایی	۴۷۴	موافقت احتمالی التزامی
۴۹۲	واجب مشروط	۴۷۴	موافقت احتمالی عملی
۴۹۲	واجب مضیق	۴۷۴	موافقت قطعی التزامی
۴۹۳	واجب مطلق	۴۷۴	موافقت قطعی عملی
۴۹۳	واجب معلق	۴۷۴	موافقت و مخالفت
۴۹۴	واجب مقید	۴۷۶	موضوع
۴۹۴	واجب منجز	۴۷۷	موضوع علم اصول
۴۹۴	واجب موسع	۴۷۷	موضوع مستنبط

۴۹۴..... واجب مؤقت	۵۰۴..... وضع تعینی
۴۹۴..... واجب نفسی	۵۰۴..... وضع تعینی
۴۹۵..... واسطه در ثبوت	۵۰۴..... وضع جزئی
۴۹۵..... واسطه در عروض	۵۰۴..... وضع شخصی
۴۹۵..... واضح	۵۰۴..... وضع عینی
۴۹۶..... وجدان	۵۰۵..... وضع کلی
۴۹۶..... وجوب	۵۰۵..... وضع مرکبات
۴۹۸..... وجود محمولی	۵۰۵..... وضع نوعی
۴۹۸..... وجود نعتی	۵۰۶..... وظیفه شرعی
۴۹۸..... وحدت مطلوب و تعدّد مطلوب	۵۰۷..... هل بسیطه
۴۹۹..... ورود	۵۰۷..... هل مرکبه
۵۰۰..... وصف	۵۰۷..... یقین
۵۰۱..... وضع	۵۰۷..... یقین استقرائی
۵۰۳..... وضع تخصّصی	۵۰۷..... یقین منطقی و یقین اصولی
۵۰۴..... وضع تخصّصی	
کتابنامه.....	۵۰۸.....